

ภพในภพ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มันข้อ ๒๕๕.

ถาม : ๒๕๕. เรื่อง “จิตที่มีกำลังและส่งออกไปจับสิ่งต่างๆ แล้วให้ค่าชอบ-ไม่ชอบจึงเกิดภพใหม่ครับ”

หลวงพ่ : อารัมภบทก่อนเลยนะ มันต้องมาที่นี้ก่อน นี่การพิจารณาของเขา

ถาม : หลวงพ่.. วันหนึ่งผมเดินจงกรมแล้วปรากฏภาพ (ขอรัก) เป็นอุจจาระแห้งขึ้นมา โดยปกติเวลาที่มีภาพเกี่ยวกับกายขึ้นมา ผมจะพิจารณาไปข้างหน้าตลอด เช่นมีกระดูก ผิวหนัง ก็จะพิจารณาไปข้างหน้าก็จะเห็นว่ามันแห้ง กรอบ ผุพัง เป็นเศษเล็กๆ แล้วเป็นผงปลิวหายไป แต่วันนั้นไม่ทราบว่าเป็นอย่างไรอยากพิจารณาย้อนกลับ ไปข้างหลังบ้าง ก็พบว่าจากอุจจาระแห้งเป็นอุจจาระเหลว แล้วเป็นเศษอาหารเล็กๆ ปนชุ่มด้วยน้ำลาย แล้วกลายเป็นเม็ดข้าวในปาก แล้วกลายเป็นดินข้าวที่ปลูกอยู่ข้างบ้านผม พิจารณาดินข้าวเข้าไปเห็นว่ารากมันกำลังดูดน้ำสกปรกที่อยู่ในดิน ใจก็สงสัยว่าน้ำอะไรหนอ มันมาจากไหนช่างสกปรกแท้ ทันใดนั้นเองภาพอุจจาระแห้งที่ปรากฏตอนแรกกลายเป็นผง แล้วก็ลอยไปในดินผสมกับขี้ดิน แล้วรากต้นข้าวก็ดูดเศษดินเล็กๆ และเศษอุจจาระแห้งเล็กๆ เหล่านั้นไปทุกๆ ส่วนของดินข้าว ซึ่งรวมถึงเม็ดข้าวด้วย แล้วเม็ดข้าวที่ประกอบด้วยดินสกปรกนั้นก็กลับมาอยู่ที่ปากของผม แล้วกลายเป็นเม็ดข้าวแตกหักที่ปาก แล้วพอดกไปถึงท้องมันระเบิดกระจายออกไปเร็วมากแบบมองแทบไม่ทัน กลายเป็นทุกส่วนของตัวผมเป็นดินสกปรก ไม่เว้นแม้กระทั่งน้ำลายและเลือดยังกลายเป็นดินสกปรกเลยครับ

หลังจากวันนั้นหากผมทำสมาธิแล้วถ้าภาพกายไม่ปรากฏขึ้น ผมมักใช้วิธีเอาจิตไปไปตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น ไล่มาที่กะโหลก โหนกแก้ม ส่วนใหญ่จะเห็นและรู้สึกว่ามันประกอบขึ้นมาจากดินสกปรก ก็รู้สึกปลอดโปร่งดี เพราะเหมือนจิตยอมรับได้ว่าตัวเราไม่ได้วิเศษอะไรเกินจากดินสกปรกๆ จิตนั้น.. จิตไม่ห่อเหิมลุ่มหลงทะยานอยากไปมากมาย

พักหลังนี้เวลาเดินจงกรม ถ้าเห็นกายทั้งตัวเป็นดินทุกส่วน ตาที่ลืมอยู่นี้จะเห็นสิ่งแวดล้อมเป็นดินไปหมด จิตนี้เหมือนไม่ยึดติดอะไรที่เป็นดินสกปรก มันจะหดตัวเข้ามาเล็กลงแต่จิต กายและสิ่งแวดล้อมเช่นบ้าน รถ ต้นไม้ที่ตาเห็นจะหายไปด้วย ผมจึงมีคำถามเรียนถามหลวงพ่อบว่า

๑.การที่กายและสิ่งแวดล้อมที่จิตเห็นครั้งแรกว่าเป็นดินสกปรกนี้หายไป แสดงว่าจิตปล่อย จิตไม่สนใจสิ่งที่เป็นดินสกปรกมันจึงหดกลับมาเป็นตัวจิตของมันเองใช่หรือไม่ครับ

หลวงพ่อบ : นี่วิธีการปฏิบัติ สิ่งที่เขาพิจารณามาเวลามันปล่อย เห็นไหม สิ่งของมันปล่อยนะเป็นดินสกปรกเป็นอะไรนี่ พอเวลาจิตมันปล่อยมันไม่สนใจสิ่งสกปรก มันหดเข้ามาที่ตัวจิตใช่ไหมครับ.. ใช่!

เวลามันปล่อย.. คำว่ามันปล่อย เวลาพิจารณานี้พิจารณาไปข้างหน้า เราเคยพิจารณาไปข้างหน้า เราไม่เคยพิจารณาไปข้างหลัง พอพิจารณาคือย้อนกลับไง เวลาอุปัชฌาย์สอนพระ เห็นไหม เกศา โลมา นขา ทันตา ตโจ ให้ย้อนหน้าย้อนหลัง ให้ย้อนกลับไง เพราะถ้าเราพิจารณาหน้าเดียวกิเลสมันจะรู้ทัน มันจะหลอกหลวงเราได้ ถ้าเราย้อนกลับบ้างมันจะทำให้เรามีทางแยกแยะได้

ฉะนั้นเวลาเราพิจารณาไปแล้ว พิจารณาไปข้างหน้าแล้วย้อนกลับ พอย้อนกลับนี้เราไม่เคยทำ เราไม่เคยทำหรือนานๆ ทำหนหนึ่ง เวลาเราเปลี่ยนวิธีการขึ้นมาก็เลสมันกลับตัวไม่ทัน กิเลสมันไม่ทันที่จะมายับยั้งได้ มันก็ปล่อย พอมันปล่อยนี้จิตมันหดกลับมาที่ตัวมันใช่ไหม.. ใช่ ! จิตมันหดกลับมาที่ตัวมัน พอหดกลับมาที่ตัวมัน เห็นไหม นี่สมาธิอบรมปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิ.. ถ้ามีสมาธิ เวลาที่มีสมาธิเราใช้ปัญญาพิจารณา

แล้วถ้ามันปล่อย นั่นเป็นวิปัสสนา แต่ถ้าเราใช้สามัญสำนึกเรา เวลาพิจารณาเรายังจับต้นชนปลายไม่ได้นี่เป็นปัญญาอบรมสมาธิ

มันมีปัญญาอบรมสมาธิ กับปัญญาวิปัสสนา.. ปัญญาอบรมสมาธิคือปัญญาสามัญสำนึก ปัญญาของเราใน ปัจจุบันนี้เราใช้ปัญญาพิจารณาเลย เขาบอกพิจารณาไม่ได้ เพราะยังไม่มีสมาธิ พิจารณาแล้วมันฟุ้งเฟือน แต่ถ้าเรามีสติขึ้นมา มันใช้ปัญญาอย่างนี้พิจารณาได้ แล้วมันก็ปล่อยเข้ามา ทีนี้คำว่าปล่อยเข้ามา เห็นไหม นี่มันปล่อยเข้ามา มันหลุดเข้ามาใช่ไหม.. ใช่ ! แล้วหลุดเข้ามานี่มันมีระดับของมัน ถ้าโดยที่เรายังไม่มีสมาธิอยู่ นี่ใช้ปัญญาขนาดไหน ตรีกในธรรมะพระพุทธเจ้าขนาดไหน ตรีกไปแล้วมันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

เวลามันปล่อยเข้ามา นี่ปล่อยเข้ามาใช่ไหม.. ใช่ !

ถาม : ๒. แสดงว่าหากจิตรวมอยู่เฉพาะจิต จิตไม่ออกจับต้องและให้ค่าสิ่งแวดล้อมต่างๆ ว่าชอบ-ไม่ชอบ ภพก็ไม่เกิดใช่ไหมครับ

หลวงพ่ : ข้อนี้ผิด ! เห็นไหม ข้อแรกถูก ข้อแรกที่ว่าจิตเวลามันพิจารณาแล้วมันปล่อยเข้ามาใช่ไหม.. ใช่ ! ทีนี้พอปล่อยเข้ามาแล้วนี่ความเข้าใจ ความเข้าใจว่าถ้าจิตมันปล่อยเข้ามาแล้ว พอมันปล่อยทุกอย่างแล้วแสดงว่าภพมันก็ไม่เกิด..

นี่เขาถามนะ ข้อ ๒. แสดงว่าหากจิตรวมอยู่เฉพาะจิต จิตไม่ออกไปจับต้องและให้ค่าสิ่งแวดล้อมต่างๆ ว่าชอบ-ไม่ชอบ ภพก็ไม่เกิดใช่ไหม

ถ้าเราตอบว่าใช่จะจบเลย เพราะว่ามันปล่อยวางมาแล้วนี่มันว่างหมดไม่มีอะไรเลย ภพไม่มีใช่ไหม.. ไม่ใช่ ! มี.. ภพในภพนะ สามัญสำนึกภพของเรา.. ถ้าครูบาอาจารย์เวลาท่านพูดนะ “เวลาความคิดเกิดหนึ่งนี่ จิตเกิด เห็นไหม เกิดดับ.. มีความคิดหนึ่งเกิดหนึ่งนั่นคือภพหนึ่ง” ภพน้อย ภพใหญ่.. มหาภูตรูปคือรูปของร่างกาย นีรูปร่างจากภายนอก รูปจากภายใน

ทีนี้ถ้าครูบาอาจารย์ไม่เคยปฏิบัติมา มันก็ต้องว่าภพก็คือภพ ภพก็ตายตัวไง แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมาแล้วนี่ภพในภพ ! ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัมปนาตสมาธิ.. ความหยาบละเอียดของภพ ! แล้วถ้าภพมันละเอียดขนาดไหนก็แล้วแต่ เวลาบอกว่าไม่ยึดมันไม่มีสิ่ง

ใดเลย.. มี ! ภพน้อย ภพใหญ่.. ภพในภพมันซ้อนกัน สมาธิก็เป็นจิตกับมันนั่นละคือตัวภพ แต่มันไม่รู้จักตัวมันเอง พอมันไม่รู้จักตัวมันเองนี่ มันมีภพ

ภวาสวะนี่แหม.. เรื่องภพนะ นี้อ่าพอมันปล่อยเข้ามานี่มันไม่ภพ.. มันปล่อยเข้ามา มันก็หลุดเข้าตัวของมัน เหมือนกับผู้ร้าย โจรผู้ร้ายมันปล้นมันจี้แล้วมันหนีไป ผู้ร้ายไม่มีไซ้ไหม มันไม่มีแล้ว มันหายไปแล้ว ผู้ร้ายมันปล้นเสร็จแล้วมันก็กลับไปบ้านมันแล้ว ผู้ร้ายไม่มีไซ้ไหม.. มี มันกลับไปอยู่บ้านมัน

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่มีความคิดเกิด.. สิ่งที่เกิดนี่ภพไม่มีไซ้ไหมมันปล่อยมา ปล่อยมาแล้วมันเหลืออะไร.. มันเหลืออะไร มันไม่เหลืออะไร มันยังไม่เห็นเงิ แต่ถ้ามันปล่อยมานะ เวลาถ้ามันเป็นความจริงนี่มันมีภพ เพราะอะไร เพราะเวลามันปล่อยหมดแล้วเดี๋ยวมันก็คิดอีกไซ้ไหม เพราะมันปล่อยแล้วเดี๋ยวมันก็มีอีก แต่สิ่งที่มันมานั่นละคือตัวมัน สิ่งที่มาแต่มันมาเป็นเรานะ

นี่ถึงบอกว่าเวลาปัญญาณะ.. ปัญญาขั้นโศคาบัน ปัญญาขั้นสภิกาทา ปัญญาขั้นอนาคานี่เป็นความคิด ความคิดเกิดจากจิต.. หลวงตาบอกว่าในวิปัสสนาญาณมันก็เป็นสังขารเหมือนกัน สังขารความคิดความปรุงความแต่ง ความคิดสามัญสำนึกเรานี้มันบวกด้วยอวิชชา บวกด้วยความรู้ความเห็นของเรา บวกด้วยทิฐิมานะของเรา เราชอบเราก็ดูถูก เราไม่ชอบเราก็ดูผิด อะไรไม่ชอบก็ว่าไม่ดี อะไรชอบก็ว่าดี เห็นไหม อย่างที่ว่าอุจจาระๆ นี่มันเป็นปุ๋ยนะต้นไม้มันชอบ แต่คนมันไม่ชอบ โส้.. เขาขายปุ๋ยเขาขายนะ ฉะนั้นสิ่งที่ว่าไม่ชอบนี่ภพเกิดไซ้ไหม แล้วถ้าไม่ชอบละ ไม่ชอบมันเพราะไม่มีหรือ.. มันมีของมัน

ทีนี้คำว่าภพนี่เวลาขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ.. เวลาวิปัสสนา เวลา มันปล่อยเข้ามา ปล่อยเข้าไปบ่อยครั้งเข้า เดี่ยวก็คิดอีก พอคิดอีกเราก็พิจารณาซ้ำเข้าไป ซ้ำเข้าไป มันจะละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไปจนถ้ามันทำลาย คำว่าทำลายนะเราจะบอกว่าโศคาบันก็ต้องทำภพ ทำลายภพๆ หนึ่งเหมือนกัน จิตมันมีสถานะ.. ถ้าเป็นปุณฺณมันจะเวียนตายเวียนเกิดไม่มีต้นไม่มีปลาย คือมันจะเวียนไปแบบธรรมชาตินี้ไม่มีขอบเขต ไปตามอำนาจของกรรมดีและชั่ว พอเป็นโศคาบันตุม.. มันไม่ไปอีกแล้ว มันไม่ไป เพราะมันเกิดอีก ๗ ชาติเท่านั้น ใจ คือมันไปนะแต่มันมีขอบเขต

พระโศดาลัยนี้มีขอบเขตแล้วนะ คือจิตนี้อย่างมากเกิดอีก ๗ ชาติต้องเป็นพระอรหันต์แน่นอน เขาเรียกว่าพระโศดาลัยคือพาดกระแส คือจิตนี้มันเข้าสู่ธรรมแล้ว ถ้ามันเกิดตายๆ นี่ถึงที่สุดมันต้องสิ้นสุดแห่งทุกข์ในอีก ๗ ชาติไม่เกินนั้นเลย เห็นไหม กับถ้าเป็นปุถุชนนี้มันไม่มีขอบเขต ฉะนั้นพอไม่มีขอบเขต.. คำว่าภพนี้ระหว่างที่ว่ามีขอบเขตและไม่มีขอบเขตมันแตกต่างกันแล้ว เวลาที่มีขอบเขตและไม่มีขอบเขตแตกต่างกัน

นี่มันทำลายภพของที่มันไม่มีขอบเขตไปแล้ว มันมีขอบเขตละ แล้วพอมทำลายอีกทีหนึ่ง ทำลายอีกทีหนึ่งพระอนาคาไปเป็นพระสัทธาทานี่มันก็เข้าไปอีกภพหนึ่ง ภพละเอียดเข้าไป เห็นไหม เวลาทำลายพระอนาคาทำลายนี้มันไม่เกิดบนกามภพแล้ว มันก็ยังมีภพละเอียด ภพละเอียดคือภวาสวะ คือจิตเดิมแท้นั้นผ่องใส ถ้าทำลายตัวนี้ป๊อบเป็นพระอรหันต์.. นี่มันภพในภพ ! นี่เขาจะเข้าใจหรือไม่เข้าใจละ

มันไม่มีตำราณะ หลวงพ่อพุฒนี่มันไม่มีตำราเลย เอาจากไหนมาพูดมันผิดพระไตรปิฎก.. ไม่ผิด ! ตำราสอนมาที่นี้แหละ แต่มันเป็นภาษาที่เราเข้าใจไม่ได้ แต่ถ้าเราเข้าใจได้เราจะรู้เลยว่าถ้าจิตมันหดเข้ามาแล้วมันไม่เกิดภพใหม่.. ถ้าเวลาเขาถามปัญหาธรรมะกัน แค่นี้เขาจะรู้เลยว่าจิตนี้มันเป็นหรือไม่เป็น ถ้าจิตเป็นหรือไม่เป็นนี่มันจะพูดไปคำพูดอย่างนี้ป๊อบนี่ที่บอกว่า ถ้ามันจะได้ผล..

นี่ข้อ ๒. นะ “แสดงว่าหากจิตรวมอยู่เฉพาะจิต จิตไม่ออกไปจับต้องและไม่จับสิ่งใด มันจะไม่มีภพใหม่”

ไม่ใช่.. มีภพตลอดไปจนสิ้น ! เราถึงบอกว่าพระอรหันต์ไม่มีจิตใจ.. ภพคือจิตภพคือสถานะธาตุรู้ ธาตุทำลายภวาสวะ.. กิเลสสวะ อวิชชาสวะ ภวาสวะ นี่อาสวะ ๓ ! อวิชชาสวะ กิเลสสวะนี่รู้ได้ ภวาสวะภพที่มันมีนี่รู้ไม่ได้ แต่ถ้าทำลายตรงนี้ป๊อบ จบ !

อันนี้เป็นเรื่องภพนะ นี่เราไปจับเฉพาะตรงนั้น ไอ้ที่เราพูดเรื่องอาสวะ ๓ เรื่องภพเรื่องชาติต่างๆ นี่เพื่อยืนยัน เพื่อยืนยันกับผู้ที่ยังคิดว่าพวกที่ตีกิน เวลาตีกินนี้ว่างๆ ไม่มีอะไรเลย.. ไม่มีอะไรเลยนี่ใครเป็นคนพูด ใครเป็นคนพูดว่าไม่มีอะไรเลย ใครเป็นคนรู้ว่าว่าง ใครเป็นคนอธิบายออกมา นั่นคือภพทั้งนั้น นั่นเพียงแต่ว่าพูดออกไปอย่างนั้นแต่วิธีการ วิธีการจะเข้าไปทำลายมัน วิธีการจะเข้าไปจัดการกับมันนี่มันมีของมัน

คนไม่เป็นพูดไม่ได้ จะศึกษามาขนาดไหนก็พูดไม่ได้ การศึกษา การกระทำนี้พูดไม่ได้ แต่เวลาปฏิบัตินี้ผิดถูกไม่สำคัญ “ผิด ถูก” คำว่าไม่สำคัญ ไม่สำคัญคือว่ามันต้องมีการฝึกหัดใจ ถ้าเรากลัวผิดอยู่เราไม่ทำอะไรเลยนี่เราจะถูกไม่ได้ ทำทีเดียวแล้วถูกมันก็เกือบปีมานั้นแหละ แล้วไม่ได้ด้วย ไม่มีด้วย

ถาม : ๓. ในขณะที่จิตหดเข้ามา ผมสังเกตได้ว่ากำลังของจิตมันแรงไม่มีตกลงไปเลย มันพยายามจะวิ่งออกไปข้างนอกไม่ให้จิตรวม ตัวผมก็พยายามฝืนเอาไว้จะให้จิตมันรวมอยู่แต่สู้ไม่ไหว พอจิตมันกระจายออกไปได้ มันให้คำสั่งแวดล้อมแบบเป็นชุดๆ เลย เช่นรถสีนี้สวยชอบ บ้านหลังนั้นเก่าไม่ชอบ ดอกไม้อันนี้ชอบ แล้วกลายเป็นผมคนเดิม คือเคยเห็นกายเป็นดินสกรปรกก็ไม่เห็นแล้ว สิ่งที่มีมันเกิดจากกำลังแรงของจิตหรือกิเลสในใจมันหนาอยู่ แล้วเราต้องทำอะไรต่อไปครับ จิตจึงจะรวมอยู่ได้ ไม่ส่งออกไปสร้างภพ เพราะมันสร้างภพแบบนี้ต่อไปเรื่อยๆ ต่อให้กายนี้ตายไป ธรรมชาติของจิตมันก็ไม่หยุดสร้างภพแน่ มันต้องหมุนไปในวัฏฏะ ก็ทุกข์ร้อนกันไปไม่จบสิ้น

หลวงพ่ : นี่คำถามอันนี้ เห็นไหม คิดว่าพอจิตไม่ออกไปสร้างมันก็ไม่มีการภพมันก็สิ้นกิเลส.. นี่ปัญญามันคนละปัญญาไป ปัญญาเราคิดนี้ เราไปคิดเป็นสูตรสำเร็จมันเป็นวิทยาศาสตร์ ในธรรมของพระพุทธเจ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือภพหรือชาติ นี่ภพชาติมันเป็นภวาสวะเป็นภพ นี่เป็นฐานของความคิด เป็นฐานของพลังงาน อันนี้ภพหนึ่งนะ แต่เวลาภพของมนุษย์นี่เป็นอีกภพหนึ่ง ฉะนั้นเวลาเราคิดว่าเราใช้ปัญญา พอยับยั้งไม่ให้มันคิดมันก็ไม่มีการภพ ไม่มีภพเราก็บรรลุธรรมไป

แต่ความจริงมันไม่ใช่ ความจริงคือมันพิจารณา ทำลายล้าง จิตมันรวมลงนี้ ธรรมจักรมันเคลื่อน จักรมันหมุนเข้าไป นี่วิปัสสนา มันเกิดตรงนี้ ที่ว่าสติปัญญา ๔ เราถึงได้บอกว่า สติปัญญา ๔ พูด สติปัญญา ๔ ดำรานี้มันไม่มีจริงใจ สติปัญญา ๔ โดยที่เขาพูดกันอยู่มันไม่มีอยู่จริง มีอยู่จริงต่อเมื่อจิตเป็นสัมมาสมาธิ แล้วพอจิตมันพิจารณา นี่ที่พิจารณาเห็นจนเป็นอุจจาระ เห็นไหม เวลาพิจารณาเข้าไปแล้วมันใช้กำลังของมัน มันใช้ปัญญาของมัน พอพิจารณาไปแล้วมันปล่อย นี่สดชื่นมาก ดีมาก ว่างมากแต่เดี๋ยวมันก็เกิดอีก

เขาเรียกตักคปทาน การใช้ปัญญาชั่วคราว ตักคปทานมันไม่ใช่สมุจเฉตคปทาน แต่สมุจเฉตคปทานนี้เราก็ต้องพิจารณาซ้ำเข้าไปอีก พิจารณาอย่างเดิมพิจารณาอุจจาละนี้แหละ พิจารณาอุจจาละ หรือพิจารณาเส้นผม พิจารณาอะไรก็ได้ที่จิตมันจับ แล้วพิจารณาบ่อยครั้งเข้านี่มันเป็นการฝึกจิต การฝึกจิตคือหัดใช้ปัญญา ปัญญาการใช้ปัญญา ปัญญาในการวิปัสสนาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม

สติปัญญา ๔ มันเกิดตรงนี้ ! สติปัญญา ๔ มันเกิดต่อเมื่อจิตสงบแล้วจิตออกวิปัสสนา จิตออกใช้ปัญญา นี่ถึงเป็นสติปัญญา ๔ โดยข้อเท็จจริง แต่สติปัญญา ๔ โดยความคิดของเราละ นี่กลายเป็นอย่างนั้น พิจารณาเป็นอย่างนั้น.. อันนั้นมันเป็นปัญญาอบรมสมาธิไม่ใช่สติปัญญา ๔ นั้นพอมันสงบเข้ามา เห็นไหม มันนิ่งแล้วมันมีกำลังของมัน แล้วมันจะพุ่งออก.. มันพุ่งออกอยู่ธรรมชาติ มันพุ่งออกอยู่แล้ว เพราะอย่างเช่นเราทำอาหารใช้ไหม ถ้าเราใส่เครื่องไม่สมบูรณ์รสก็จืด เราใส่ปานกลางรสก็กลมกล่อม เราใส่มากเกินไปรสก็เข้มข้นจนกินไม่ได้

วิปัสสนานี้.. พอเราทำอาหารนี้เราใช้ปัญญา รสชาติมันพอปล่อยหมดมันก็ว่างแล้วอาหารนี้พอรสชาติมันเจือจางไป มันเจือจางไปมันก็ส่งออก นี่เป็นการปรุงอาหารปรุงด้วยอะไร ปรุงด้วยมรรค ๘ ใจ ปัญญาชอบ งานชอบ เพียรชอบ.. ฉะนั้นเวลาพิจารณาอุจจาละโดยที่เรารู้หรือไม่รู้ก็แล้วแต่ แต่เพราะความสมดุลของปัญญา เพราะจิตมันพิจารณาของมันแล้วมันเห็นผลของมัน.. นี่การปรุง ! ปรุงด้วยมรรค ๘ ใจ

งานชอบ.. งานชอบในการพิจารณาเป็นกรรมฐาน พิจารณาเป็นอุสุภะ พิจารณาเป็นอุจจาละ นี่ก็คือการพิจารณา พิจารณาด้วยสติ ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา มันสมบูรณ์ในตัวมันเองมันก็ปล่อย มันก็เห็นว่ารสก็ไม่ใช่เรา เราก็ไม่ใช่รส พอมันปล่อยขึ้นมาที่สุขไปหมดเลย แต่มันปล่อยชั่วคราว การปฏิบัติมันมีระหว่างจิตที่พัฒนาเป็นอย่างนี้ ระหว่างจิตที่มันจะพัฒนาไปมันจะเป็นของมันอย่างนี้ พอมันเป็นอย่างนี้บ๊อบ พอมันปล่อยนี้ปรุงอาหารเสร็จ..

คนไม่เคยทำอาหารเป็นนะ ทำอาหารจานแรกเขาบอกว่าไอ้โฮ.. อาหารนี้ต้องสุดยอดเลย แล้วใครจะติไม่ได้ พอพิจารณาอุจจาละมันปล่อย พอมันปล่อยบ๊อบมันก็มีกำลังเต็มทีเลย แล้วอาหารจานต่อไปละ ! อาหารจานต่อไปละ ทีนี้พอปรุงอาหารจานแรกเสร็จ

ปีบเราก็บอกว่าบังคับเลยอาหารนี้ต้องอยู่ตลอดไปไม่เนาไม่เสีย ทุกอย่างอยู่ตลอดไปเลย แล้วมันก็ไม่มีการ คือพยายามจะสร้างว่าไม่ให้มันมีการไป แต่มันเป็นไปไม่ได้

อาหารเก็บไว้ก็บูดก็เน่าก็เสีย แล้วเวลาจะกินอาหารก็ต้องทำอาหารจานต่อไป อาหารจานต่อไปคือฝึกใช้ปัญญาตลอดไป พอทำงานที่สอง งานที่สาม งานที่สี่ เห็นใหม่ คือเราพิจารณา เราใช้ปัญญาของเราบ่อยครั้งเข้ามันจะชำนาญมากขึ้น มันจะทำอาหารได้ คล่องตัวขึ้น ต่อไปนี้หลับตาทำได้เลย พอหลับตาทำได้เลย นี่ไงที่ครูบาอาจารย์บอกให้ซ้ำ ! ให้ซ้ำ ! ให้ทำขึ้นมา พอทำขึ้นมามันจะเป็นตอนนั้นไง มันไม่ใช่ที่เราไปยับยั้งมัน ให้อาหารยับยั้งนี้มันเป็นสมุทัย

ตัณหา วิภวตัณหา.. ตัณหาคืออยากให้เป็นไปอย่างนั้น สิ่งทีอยากให้มันเป็นมรรค เวลามันเป็นกิเลสก็ผลึกใส เห็นใหม่ มันเป็นสมุทัย.. ทุกข์นี้ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ควรละตัณหาความทะยานอยาก ควรละการคาดหมาย.. นี่พอเราคาดหมายไป เห็นใหม่ สิ่งที่มีมันมีนี่กำลังของจิต กำลังของจิตมันมีของมัน มันเป็นสติปัญญาของมัน.. ค่อยๆ ทำ เพราะเราอธิบายไปนะ อธิบายไปยิ่งจะงงใหญ่ๆนะ คำว่างใหญ่นี้มันแบบว่าเราไม่เคยเห็น ไม่เคยเข้าใจ ธรรมชาติมันละเอียดมันจะละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ เพราะว่าถ้าจิต..

“นี่สิ่งที่มันเกิดขึ้นมากำลังแรงของจิตมันเป็นกิเลสใจใหม่” มันใช่อยู่แล้ว

“แล้วเราต้องทำอะไรต่อไปครับ” ก็พยายามทำความเข้าใจแล้วพิจารณาซ้ำ พอพิจารณาซ้ำไปนี่มันทำลายนะ ทำลายขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ นี่มันทำลายไปพร้อมกับภพ เห็นใหม่ วิจิกิจฉา สัสถัพพปราคาส.. จิตพบ ตัวมันพบ ตัวในใจ เรามันมีวิจิกิจฉา มันมีสัสถัพพปราคาสอยู่แล้ว เวลามันทำลายนะ อูจจาละมาจากไหน อูจจาละมันเกิดจากสัญญา สัญญากับสังขารมันปรุงขึ้นมา

อูจจาละข้างนอกนะ อูจจาละข้างนอกมันอยู่ในฐานในสัวม แต่อูจจาละที่เห็นในนิमितมันเป็นภาพ มันเป็นภาพแต่เพราะเรามีความสงสัยในหัวใจภาพมันต่อเนื่อง พอภาพมันต่อเนื่อง พอมันมีสติมีปัญญามันก็พิจารณาต่อเนื่องกันไป พอต่อเนื่องกันไปนี่อูจจาละมันอยู่ในฐาน แต่สิ่งที่เป็นนิมิตเกิดจากจิต เกิดจากการกระทำ เกิดจากจิตที่เป็นสมาธิ พอมันพิจารณาไป นี่เพราะตัวจิตมันพิจารณาไปใจใหม่ พอถึงจุดหนึ่งมันก็ปล่อยใจใหม่ ว่างหมดเลย เห็นใหม่ ว่างมันก็ไม่มีการ

มันใช้ปัญญาครอบหนึ่ง ภพมันมีอยู่.. ภพน้อย ภพใหญ่ ภพในภพ ! มีภพในภพนะ เพราะที่ไหนมีเกิดความคิดที่นั่นมีภพ แต่มันมีภพละเอียด เพราะความที่เป็นภพนั้นมันเกิดมาจากภพอันละเอียด แล้วมันจะมีของมันต่อไป

ฉะนั้นสิ่งที่ว่าถ้าจิตมันสร้างภพแบบนี้ต่อไปเรื่อยๆ ต่อให้กายนี้ตายไป ธรรมชาติของจิตมันก็ยังไม่วายสร้างภพแน่ๆ มันก็หมุนไปในวัฏฏะ..

เพราะเวลาคนตาย เห็นไหม มันตายแต่ความเป็นมนุษย์แต่จิตมันไม่เคยตาย แต่ถ้าเราพิจารณาตอนนี้พอจิตมันตาย หลวงตาท่านพูดอย่างนี้ ตอนที่โครงการช่วยชาติแล้วมีคนแบบว่าจะคิดทำร้ายท่าน ท่านบอกว่าถ้าใครจะทำร้ายมันก็ทำร้ายแต่ร่างกายนี้ มันทำร้ายได้แต่ธาตุนี้แต่มันทำลายหัวใจไม่ได้ ไม่มีใครทำลายหัวใจได้เพราะมันไม่มีภพไม่มีสิ่งต่างๆ ที่ให้จับต้องได้ มันจะทำสิ่งใดไม่ได้เลย

นั่นเพราะอะไร เพราะเขาทำลายภพหมดแล้ว แต่นี้เราไปทำลายที่ร่างกายแล้วบอกว่า “เวลาคนตายไปแล้ว จิตมันก็ยังฟุ้งซ่านต่อไป มันก็มีภพต่อไป” ถูกต้อง ! เวลาคนเราตายนะตายไปพร้อมกับสังขาร คือขั้น ๕ ใจ ตายไปพร้อมกับความวิตกกังวล แต่พระอรหันต์นะ ความวิตกกังวล กิเลสมันตาย ภพชาติไม่มีตั้งแต่ยังมีชีวิตอยู่

เวลาตายไปนี้พระอรหันต์ตายกับปุถุชนตายมันแตกต่างกัน แตกต่างกันเพราะพระอรหันต์ตายกิเลสมันตายแล้ว มันไม่มีสิ่งใดเลย แต่ปุถุชนตายนะมันตายพร้อมกับกิเลส เห็นไหม มันถึงตายไปพร้อมกับความยึดมั่นถือมั่น ฉะนั้นพอยึดมั่นถือมั่นมันก็ไปสร้างภพสร้างชาติต่อไปไม่มีวันจบ นี้ถูกต้องตามหลักเลย.. แล้วจิตถ้าเราสงสัย ถ้าสงสัยแล้วเราภาวนาไปตรงนี้จะเข้าใจหมด

นี่มันจะเข้าใจของมันเองถ้ามันเป็นไปได้ แต่นี้มันเข้าใจไม่ได้เพราะว่า ! เพราะเราจะให้มันเป็นอย่างที่เราคาดหมายไป.. คือจะบอกอย่างนี้นะ ปริยัตินี้ศึกษาแล้ววางไว้ที่นี้เวลาปฏิบัติปั๊บ ปฏิบัติไปพร้อมกับปริยัตินี้มันก็คิดขวางกันไป ที่หลวงปู่มั่นท่านบอกกับหลวงตาตอนที่เข้าไปหาท่าน เพราะหลวงตาท่านเป็นมหาไซ้ใหม่ท่านบอกว่า

“มหา.. สิ่งที่เราเรียนมานี้ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดใส่หัวเข็ดชูไว้ละ แต่เก็บเอาไว้ก่อน”

มันเป็นโทษอย่างไร เป็นโทษเพราะเวลาปฏิบัติไปพร้อมกับปริยัติ คือสิ่งที่เราคาดหมายไว้มันจะเตะ มันจะถีบกันอย่างไร มันจะเตะมันจะถีบกันคือมันสงสัยใจ คือมันคิดว่าควรเป็นอย่างนั้น การปฏิบัติเรานี้เรามีประสบการณ์อย่างนี้ มันจะขัดแย้งกัน มันจะสงสัย เห็นไหม ท่านบอกว่า “มันจะเตะมันจะถีบกัน”

ฉะนั้นสิ่งที่เรียนมานี้สาธุ.. เชิดชูไว้บนศีรษะนะ แล้วเก็บใส่ในลิ้นชักไว้แล้วลั่นกุญแจมันไว้ก่อน แล้วเราปฏิบัติไป พอปฏิบัติไปถึงที่สุดสิ่งนั้นมันจะวิ่งมาสมานกัน.. สิ่งที่เป็นปริยัติคือธรรมะของพระพุทธเจ้า กับการปฏิบัติจริงกับความรู้อันจริงของเรา มันจะเป็นเนื้อเดียวกัน มันจะวิ่งมาประสานกันเลย เห็นไหม

ถึงที่จุดเป้าหมายแล้วอันเดียวกันแต่ขณะที่การเข้าสู่เป้าหมายนี้มันจะขัดแย้งกัน พอมันขัดแย้งกันนี้ครูบาอาจารย์ท่านสงสารเราละ สงสารเวลาผู้ที่ปฏิบัติพอมันขัดแย้งนี้เราจะเหนื่อยมาก คนปฏิบัติมันจะมีความสงสัยมาก คนปฏิบัติมันจะละล้าละลังมาก คนปฏิบัติมันจะล้มลุกคลุกคลานมาก แล้วครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นท่านสอนเราให้วางไว้ก่อน ! วางมือให้วางๆ แล้วทำงานให้เต็มไม้เต็มมือ

ไม่ใช่เดินมานี้มือก็ถือปริยัติมาเลย ถือธรรมะพระพุทธเจ้ามาหมดเลยเต็มไม้เต็มมือเลย แล้วพยายามจะทำให้มันมีอีก เหมือนเด็กมันกอบยาคุลท์ไปไม่หมดนี่เหมือนกันเลย ! นี่มันจะเตะมันจะถีบกันอย่างไร ถึงบอกว่าให้วางไว้ก่อน ให้มือวางๆ หยิบจับอะไร โดยเต็มไม้เต็มมือ เดี่ยวเราจะรู้โดยปัจเจกจัดตั้ง แล้วพอหยิบจับอันเดียวกัน มันเหมือนกันชัดเจนมาก !

ฉะนั้นอย่าลังเลสงสัย สิ่งที่ทำมานี้ถูกต้อง เพียงแต่ว่าต้องทำต่อไป ! ทำต่อไปแล้วสิ่งที่มันผ่านไปแล้วมันก็คือว่าอาหารจานแรกผ่านไปแล้ว จะต้องฝึกอาหารจานที่สอง จานที่สาม จานที่สี่ จานที่ห้า จานที่หก จานที่เจ็ด ! มันฝึกบ่อยครั้งเข้าจนถ้าถึงที่สุดแล้วมันคล่องแล้วนะ เดี่ยวผลมันตอบสนองเองว่าขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ เป็นอย่างไร นี่ภพอันหาบๆ นี่มันจะหลุดออกจากจิตไปอย่างไร เวลากิเลสขาดดั่งแขนขาด.. ดั่งแขนขาด !

เวลาตัดกิเลสนี้ดั่งแขนขาด มันตัดภพชาติดั่งแขนขาด ! ตัดแขนตัวเองทิ้ง คนตัดแขนตัวเองทิ้งแล้วไม่รู้ว่าแขนขาด นี่คนๆ นั้นไม่มีสติ.. แต่นักปฏิบัติสติพร้อมนะ เป็นโสดาบันนี่ดั่งแขนขาดเลย ! ฉะนั้นไอนี้มัน..

“ถ้าจิตยังสร้างภาพแบบนี้ต่อไป ต่อให้กายนี้ตายไป ธรรมชาติของจิตมันก็ไม่หยุดสร้างภาพแน่นอน มันก็หมุนไปในวัฏฏะ ก็ทุกข์ร้อนไม่มีวันจบสิ้น” เห็นไหม นี่สงสัยมันไม่ขาดใจ ไม่ได้ตัดไม่ได้ทำอะไรเลย.. ฉะนั้นทำซ้ำไปบ่อยๆ เข้า นี่พูดถึงข้อ ๒๕๕ เนาะ “จิตมีกำลังและส่งออกไปจับต้องสิ่งต่างๆ แล้วให้ค่าชอบ-ไม่ชอบจึงเกิดภพไซ้ใหม่ครับ”

มันก็เป็นภพหยาบ แต่ว่าไม่ใช่เลยมันก็ไซ้..

ข้อ ๓๐๐. นี่ไม่มีเนาะ.. ข้อ ๓๐๑. อันนี้สิ อันนี้เนะเขายกตุมา เขายกกันมาเต็มทีเลยนะ.. กำลังใจ ! เขาให้กำลังใจมา

ถาม : สมัยลูกเรียนและแข่งกีฬาถูกไม่เคยได้ที่หนึ่งเลยคะ ได้แต่ที่สอง สาม สี่ ห้า ลูกขอเป็นที่หนึ่งคนแรก กราบถวายกุศลจากจิตหนึ่งแด่หลวงพ่อ เนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ รวมถึงวันครบรอบ ๑ ปี (ในเว็บไซต์ของเรา) เว็บไซต์ยอดของหลวงพ่อเจ้าคะ และขอส่งขอบคุณด้วยแรงใจถึงลูกศิษย์เอกทุกคนของหลวงพ่อ ทีมงานที่บันดาลและสื่อสารจากใจดวงหนึ่งถึงใจดวงหนึ่งด้วยเจ้าคะ

ลูกไม่มีคำถามแต่หลวงพ่อย่าเพิ่งโยนทิ้งนะคะ คือว่าไม่ใช่ลูกไม่รู้หรือเข้าใจคำตอบหลวงพ่อทั้งหมดจนไม่มีคำถามหอรอกเจ้าคะ เพียงแต่ว่าลูกฟังหลวงพ่อดตอบคำถามคนอื่นคนละเรื่องเดียวกันมาจะครบ ๑ ปีแล้ว หลวงพ่อสอนบางคนให้อ่านธรรมะและประวัติของหลวงพ่อ หรือครูบาอาจารย์ที่เป็นบุคลาธิษฐาน เพื่อให้เป็นกำลังใจในการปฏิบัติภาวนาลูกขออนุญาตเสนอเนาะ

ความจริงลูกชอบ ลูกอยากรู้อยากฟังเจ้าคะ ประวัติ ประสบการณ์ และภาวนาทางโลกและทางธรรมของหลวงพ่อเอง เริ่มตั้งแต่ฆราวาสเลยเจ้าคะ เรื่องพลิกผัน เรื่องสั้นคลอน เรื่องอดทน ฝอนอาหาร เรื่องชุดงค์ เรื่องประทับใจ (ความเจ็บป่วย ความกลัว ความหิว ความคิดถึง ความทรมาณเจ้าคะ เอาทุกๆ เรื่องเลยเจ้าคะหลวงพ่อ)

หลวงพ่อ : คือว่าเราให้อ่านประวัติคนอื่น เขาจะขอประวัติเราเองไง

ถาม : หลวงพ่อเป็นสงฆ์ที่ถูกใจลูก (นี่เขาว่านะ) ให้อยู่ศรัทธาตลอดไป เรื่องของหลวงพ่อจะเป็นกำลังใจสุดยอด ลูกได้สัมผัสรับรู้จากองค์จริงเสียงจริง เทศน์เจ็บจริงๆ

ลูกไม่ต้องการจินตนาการซ้อนจินตนาการจากการอ่านเข้าค่ะ.. ศรัทธาและบูชา ลูกศิษย์นะ

หลวงพ่ : นี่เขาพูดถึง.. เวลาพูดมันก็คิดได้ ความคิดได้นี้ เวลาคนทำได้ เวลาคนค่าเขาก็ทำได้ เวลาคนเขาได้ประโยชน์เขาก็พูดได้ สิ่งที่เขาพูดนี้เขาก็คิดปรารถนาว่ามันเป็นประโยชน์.. เราก็พูดบ่อย พูดถึงว่าให้อ่านเพราะเราได้ประโยชน์มาไง เราบวชใหม่ๆ นะ เราอ่านประวัติของครูบาอาจารย์ ก่อนบวช.. ก่อนบวชหลงทางไปพอสมควร ไปตามที่ว่าตามความชอบของภคทัสนี่ ไปตามความชอบของปฤชุน ก็ชอบ อยากรู้้อยากเห็นว่าอย่างนั้นเถอะ แต่พอมานเจอประวัติหลวงปู่มั่นนี่ทำให้ชีวิตผันเปลี่ยนเลย พอมานเจอประวัติหลวงปู่มั่น อ่านประวัติหลวงปู่มั่นแล้วมันบอกกับตัวเองว่า “อย่างนี้เราทำได้”

แต่เดิมไปอ่านของครูบาอาจารย์องค์อื่น มันแบบว่าเป็นฤทธิ์เป็นเดชไปไง บวชแล้วบิณฑบาตต้องบิณฑบาตกับเทวดา บวชแล้วต้องอยู่ไกลบ้าน.. อย่างนี้ถูดตายแน่ๆ เลย เทวดาไม่ใส่บาตรเด็ดขาด คนอย่างเราเทวดาไม่ใส่บาตรหรอก ไม่มีทางที่จะอยู่ได้ ก็ละล้าละลังอยู่พักใหญ่ พอมานเจอประวัติหลวงปู่มั่นเท่านั้นล่ะ มันอ่านจบนะมันบอกว่า “อย่างนี้เราทำได้ ! อย่างนี้เราทำได้ !” มันถึงมาทางนี้ไง

เพราะเราเคยได้ประโยชน์มาจากทางนี้ แล้วเวลาปฏิบัติไป ประวัติหลวงปู่มั่นนี้สุดยอด กับปฏิบัติหลวงปู่มั่น.. นี่ถ้าอ่านนั้นแล้วตรึงตามนั้น นี่ปัญญาอบรมสมาธิเกิดจากตรงนั้น เวลาเราตรึงในธรรม ตรึงถึงข้อคิด ตรึงถึงแก่นของธรรมที่ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติ แล้วเราเอามาตรึง เอามาตรึงหมายถึงว่าเราคิดตามแล้วเดินจงกรมนี้มันจะตรึงอยู่ในธรรม

นี่เราได้ประโยชน์มาจากตรงนี้เยอะมากๆ เพราะเราได้ประโยชน์มาเอง ฉะนั้นเวลาคนปฏิบัติใครทุกข์ใครยากเราถึงให้อุบายไ้ให้อ่านหนังสือประวัติครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมนะ อย่าไปอ่านประวัติครูบาอาจารย์ที่ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นธรรมนี้อ่านรู้ เราเคยอ่านประวัติครูบาอาจารย์หลายองค์ ถ้าคนเขียนประวัติครูบาอาจารย์โดยที่ความไม่เคารพจริง แต่อ้างประวัติครูบาอาจารย์นี้มันเขียนโดยอ่านรู้ว่าเหมือนกับยกตัวเองสูงกว่า ยกตัวเองเหยียบย่ำ แบบว่าเราดีกว่า เราแน่กว่าครูบาอาจารย์องค์ที่เราเขียนถึง อย่างนั้นเราวางเลยเราไม่อ่าน แล้วรู้เลยว่าคนเขียนมีเป้าหมายอย่างไร.. แต่ถ้าเป็นของประวัติครูบา

อาจารย์ ถ้าจิตใจมันลงมันจะเชิดชูครูบาอาจารย์ด้วยความจริง อันนั้นจะได้ประโยชน์มาก แล้วตริกตาม.. ตริกตาม

อันนั้นจะเป็นประโยชน์ เพราะเราได้ประโยชน์จากสิ่งนั้นมา เราถึงพยายามเสนอแนะ แต่เขาบอกว่า อู้อู.. ประวัติดูเรานอกไปนี่ อู้อู.. ตายเลย ฉะนั้นเราจะไม่มี เราเคยตั้งใจไว้ว่าเราจะไม่เขียน ประวัติดูเราจะไม่มี เพราะหลวงตาท่านก็ไม่เขียนประวัติ ท่าน เวลาใครจะเขียนประวัติ.. โทษนะ อย่างประวัติงานศพ งานศพเขาต้องเขียนในแง่ดี ศพคนไหนก็แล้วแต่เขาจะบอกว่าคนนี้เป็นคนดี จะเลวขนาดไหนคนอ่านประวัติบอกเป็นคนดี

ฉะนั้นถ้าเราเขียนเองเราก็ต้องเขียนว่าเราเป็นคนดี มันก็เหมือนประวัติงานศพ ฉะนั้นประวัติเราจะไม่มี เราเคยตั้งใจไว้ว่าประวัติเราจะไม่มีจากเรา แต่ ! แต่ให้อาณาธิการ เอาผลงานของเรา เอาที่เราสอนไป ที่เราพูดออกไป ถ้าเป็นประโยชน์เอาตรงนั้น เป็นประโยชน์

ถ้าจะรอประวัติเรานะ ถ้าชีวิตเรามีอยู่ประวัติเราจะไม่มี เว้นไว้แต่เราตายไปแล้ว ใครจะไปแอบเขียนอย่างไรมันช่วยไม่ได้ แต่ถ้ายังมีชีวิตอยู่นี้ประวัติเราจะไม่มี เพราะเราเห็นคนที่เขาเขียนประวัติครูบาอาจารย์ด้วยการยกตนข่มครูบาอาจารย์มาหลายองค์มาก เราเห็นแล้วมันปฏิเสธในหัวใจ คัดค้านในหัวใจ

ฉะนั้นเราจะไม่เขียน แต่ถ้าเป็นของหลวงตา เห็นไหม ท่านเขียนประวัติหลวงปู่ มัน ท่านเชิดชูหลวงปู่มันด้วยหัวใจ ท่านเสียสละชีวิต เสียสละนะไปถามถึงประวัติหลวงปู่ มัน ท่านบอกว่า “เขียนประวัติหลวงปู่มัน ช่วงที่ท่านไม่อยู่นี้ ท่านจะเขียนโดยที่ว่าอนุমানเอาท่านทำไม่ได้”

ท่านถึงพยายามศึกษาว่าตั้งแต่หลวงปู่มันบวชใครยังมีชีวิตอยู่สมัยหลวงปู่มัน หลวงปู่มันอยู่กับใครท่านไปหาองค์ๆ นั้นเลย ท่านเขียนเสร็จแล้วต้องไปให้พระองค์นั้นตรวจทาน ไปคุยกับองค์นั้นแล้วให้องค์นั้นพูดออกมาแล้วอัดเทปไว้ แล้วท่านเขียนเสร็จแล้วท่านยังเอาไปให้ตรวจทานอีก

ฉะนั้นเวลาท่านไปทำอย่างนั้นพระที่เห็นด้วยเขาบอกว่าหลวงตาท่านจะเชิดชู ทำเพื่อครูบาอาจารย์ พระองค์ที่ไม่เห็นด้วยท่านก็ติเตียนหลวงตา หลวงตาพูดให้ฟังอยู่ มีคนติเตียนหลวงตาอยู่มากพอสมควร.. นี่ขนาดจะทำเพื่อประโยชน์นะ

แล้วถ้าเขียนประวัติส่วนบุคคล อย่างชีวิตของครูบาอาจารย์ท่านเขียนมาแล้ว ท่านเขียนของท่านไปก็จบกันไป แต่สำหรับของเราะ ประวัติงานศพมีแต่คนเขียนในแง่บวกทั้งนั้นละ แง่ลบไม่เขียนหรอก คุณติแหม.. มันเป็นพระนะ ไปเกิดที่ไหนนะจะอุดมสมบูรณ์ เมล็ดข้าวเมล็ดหนึ่งเท่ากับสอง เมล็ดข้าวเมล็ดเบ็้อเริ่ม เมล็ดข้าวจะต้องเป็นเมตรๆ นู่น เขาเขียนกันมานะเราไปอ่านเจอเยอะเยอะ ไปเกิดที่ไหนที่นั่นจะอุดมสมบูรณ์ ข้าวไร่จะดีสวย ดิงามไปหมดแหละ

ประวัติพระพุทธเจ้านะ พระนางมหายานะ เวลาท่านจะท้องนี้ท่านฝันถึงช้างเผือก ฉะนั้นไปดูประวัติคนอื่นสิ แม่ฝันถึงช้างเผือก.. แม่ฝันถึงช้างเผือก ไม่รู้ว่าจะช้างเผือกนี้เผือกในไร่หรือช้างเผือกก็ไมรู้อ.. เขียนกันมาได้โดยไม่มีมลทินเลย !

อันนั้นเราจบแล้วนะ นี่เพราะเขาอยากให้เราเขียน เราเลยพูดออกมาว่าไม่มีทางให้คุณผลงานของเราะ คุณที่เรากศน์ คุณที่ประโยชน์อันนั้น เอาอันนั้นดีกว่า ประวัติของคนๆ หนึ่งไม่มีประโยชน์อะไรหรอก แต่ผลงานที่ทำมาอันนั้นจะเป็นประโยชน์กับโลก.. เอาตรงนั้น ประวัติเราไม่มี

ถ้ายังมีชีวิตอยู่นี้ประวัติไม่มี มีคนพูดถึงบ่อยแต่เราไม่เอา แต่สิ่งที่เราพูดไป ในเว็บไซต์ที่เราเทศน์ออกไปนี้ เอาตรงนั้นเป็นประโยชน์ ศึกษาตรงนั้นแล้วปฏิบัติตรงนั้นแล้วโยมจะได้ประโยชน์จากตรงนั้น ! เอวัง